

Podle historických záznamů bylo před 30letou válkou v Čechách asi 15 000 ha, na Moravě asi 20 000 ha vinic. Dnes je v Čechách a na Moravě asi 6300 ha, v celé republice asi 18 000 ha vinic. Z toho vyplývá, že je třeba vinice rozšiřovat, nové vysazovat a staré dobře ošetřovat.

Jak důležité je vinařství pro národní hospodářství je patrné i z toho, že byl vládou vypracován desetiletý plán rozvoje vinařství. V těchto deseti letech bude na celém území ČSR zrušeno pět tisíc hektarů přestárých vinic a 8000 hektarů se vysadí vinicemi novými, takže v roce 1965 budeme mít o 3000 hektarů větší plochu vinic než nyní.

V posledních desetiletích v okresech jižní Moravy a Moravského Slovácka (hlavně v okresech vnitrozemských) vinic neustále přibývalo. V pohraničních okresech Znojmo, Mikulov a Břeclav se ještě do nedávna vinicím nevěnovala patřičná péče. Nové vinice vysazovaly jen ČSSS, vinařské školy a později od roku 1950 JZD. Tento nepříznivý stav se však včasně zlepšil a zdá se, že klesající tendence v produkci byla zastavena a lze očekávat její vzestup.

Je všeobecně známé, že se k nám z ciziny dováží značné množství vína a stolních hroznů. Celé toto množství hroznů stolních i moštových mohli bychom vypěstovat doma, neboť jsou k tomu předpoklady a domácí vína bychom mohli i exportovat, neboť na zahraničním trhu nejen že obstojí, ale mnohé zahraniční víno svou kvalitou i předčí. Tím by bylo využito i dobrých podmínek, které má jižní Morava pro pěstování vinné révy. Nemusíme se obávat, že bude v ČSR vína nadprodukce, neboť prozatím ani zdaleka nekryjeme vlastní spotřebu, i když u nás konsum hroznů i vína stoupá.

Jarní práce ve vinicích, které jsou nejdůležitější, se skládají z těchto úkonů:

Vlastní výsadba vinic

Vinice vysazujeme na podzim nebo, nedovoluje-li to špatné počasí, na jaře. Podzimní výsadba má tu výhodu, že šetříme zimní vláhu. Doposud se však většinou vysazují sazenice révy vinné na jaře. Rozhodneme-li se založit novou vinici, vyhlédneme si a zajistíme nejprve vhodný pozemek pro výsadbu, nejlépe na stráni se sklonem k jihu, jihozápadu nebo jihovýchodu. Je třeba také přihlídnout ke struktuře a složení půdy. Půdu

do hloubky 50—60 cm rigolujeme nejpozději na podzim před výsadbou, lépe však během předcházejícího léta nebo dokonce jeden rok napřed. Na podzim před výsadbou si zajistíme vhodné sazenice, uložíme je do krechtů (do sklepa nebo skleníku) a zabezpečíme, aby nezmrzly nebo aby je neokousali zajáci a králíci. Na jaře, ihned jakmile sejde sníh a povrch půdy poněkud oschne, náležitě pozemek usmykujeme, abychom šetřili zimní vláhu. Kolíkuje-me osvědčeným způsobem, a to buď rámem, nebo pásmem a šňůrou. Sazenice můžeme vysazovat v březnu nebo v dubnu, jakmile se půda poněkud ohřeje. Při sázení hnojíme kompostem s rašelinou nebo dobře prolehlým hnojem. Nyní se vinice vysazují do sponu 150×130 cm, což je u výsadby osvědčený způsob, neboť se může při obdělávání využít mechanisace nebo ve sponu 300×150 cm, což je výsadba pro vysoké vedení. Tohoto způsobu vedení v praxi jsou hlavními průkopníky ČSSS Valtice, hospodářství Dolní Dunažovice. Státní statky zřizují vysoké vedení u starších vinic tím, že keře révy vinné vždy přes řádek vysekají a zbývající řádky jsou pak vedeny jako vysoké vedení. Vysoké vedení má hlavně tu výhodu, že se ušetří 50 % sazenic, dosáhne se stejných i vyšších sklizní než u normálního vedení, práce může být mechanisována a zbývající práce lidská není namáhavá, neboť se může pracovat ve stoje. Dříve než budeme mít dostatek mladých vinic vysazených ve vhodném sponu, je třeba věnovat všechnu potřebnou péči vinicím starším, neboť ty nám mohou dát ještě mnoho dobrých sklizní, budeme-li je dobře ošetřovat a hnojit.

Hnojení plodných vinic

Mezi jarní práce ve vinicích patří také hnojení, pokud tak nebylo učiněno na podzim. Obvykle se chlévská mrvá vozí do vinic na podzim nebo v zimě, ukládá se na hromady, kde se zkompostuje a prolévá močůvkou. Na jaře se pak zaorává nebo zapává. U vinic s vhodným sponem, které jsou na podzim nakopčeny, jde hnojení z jara velmi rychle. Uleželá chlévská mrvá se rozveze a pokládá přímo do brázd mezi řádky, kde se pak zahází hlínou při odhrnování pluhem od keřů. Chlévskou mrvou hnojíme každý třetí a čtvrtý rok, a to 400 až 500 q na jeden ha.

Po vyhnojení chlévskou mrvou je půda obohacena

všemi čtyřmi základními živinami (dusíkem, vápníkem, fosforem a draslem). Mimo to dostane velké množství humusu, který zlepšuje její fyzikální vlastnosti a miliony mikroorganismů, které nezbytně potřebuje k činnosti biologické.

Ve vinicích nevhodného sponu (100×80 cm) a ve vinicích na prudkém svahu, kde jsou buď terasy, nebo t. zv. grefty, se chlévská mrva rozhazuje ručně a pak se do země zarává (hlavně na podzim). Můžeme rovněž mezi řádky vyřít járek, do kterého se chlévská mrva pokládá a zahází hlínou. Hnojení chlévskou mrvou doplňujeme každým rokem hnojením umělými hnojivy. V prvním roce po hnojení chlévskou mrvou dáváme na hektar vinice 3 q fosforečného hnojiva, 3 q draselného a 2 q dusíkatého hnojiva. V druhém roce dáváme 3 q dusíkatého, 4 q fosforečného a 4 q draselného hnojiva.

Třetím rokem dáváme 4 q dusíkatého, 6 q fosforečného a 6 q draselného hnojiva. Umělými hnojivy se v půdě doplňují živiny, které jí odebrala vinná réva během vegetace na tvoření letorostů, listů a hroznů.

Odhrnování

Hnojíme-li vinici, provádíme zároveň odhrnování. Ve vinicích starých a tam, kde se nedá použít potahů s pluhem a plečkou buď na podzim půdu ryjeme, nebo na jaře kopeme (t. zv. postnice — kopáčka v době od Popelčiny středy — velikón.). Po potažním odhrnutí vinice se hlína v řádcích motykou překopec.

Řez révy vinné

Nejdůležitějším úkolem ve vinicích při jarních pracích je řez révy vinné. Na tom závisí celá úroda hroznů a způsob vedení a tvarování.

Známe několik způsobů řezů. Jsou to: Řez na očko (používá se u ryzlinku vlašského, u portugalů modrého i šedého), řez na 2 až 3 očka (u veltlínu, neuburku, sylvánského), řez s polotažněm a řez na hlavu s tažněm (používá se u R. R., S., B. B., B. M.¹⁾ a pod.). Při řezu pamatujeme na tvar hlavy (necháváme podpěstky pro příští roky). Staré tažně, polotažně a čípky odstraníme. Starou kůru rovněž. Ponecháme-li tažně, polotažně nebo čípek, musí sedět na dvouletém dřevě, které vyrůstá ze dřeva tříletého, neboť jen tak máme záruku, že ve starší vinici nasadí očka na hrozny. Chybí-li nám keř, provedeme t. zv. dolování (hřížení), t. j., že na místo, kde keř chybí, natáhneme tažně vedlejšího keře. Tažně zakopeme do země a jeho konec se dvěma očky vystrčíme u kůlu chybějícího keře.

Příští rok tažně ustrihneme u matečné hlavy. Řez provádíme vinařskými nůžkami. Tato práce je namáhavá, neboť pracující musí být po celý den sehnut a bude odstraněna u vysokého vedení révy vinné (výkon 1 pracovníka za den bude 400 až 500 keřů). Řez révy vinné se provádí během měsíce března a začátkem dubna. Je nutné, aby ti, kdo řez provádějí, znali bezpečně odrůdu podle barvy a vzrůstu révy a mohli tak dělat různé způsoby řezu podle toho, jak to která odrůda vyžaduje.

Postřik

Réva vinná se postřikuje proti akarínose neboli kadeřavosti révy vinné. Kadeřavost révy vinné je způsobena roztočem vinným, který nabodává listy a ssaje z nich šťávu. Nabodané keře jsou málo plodné nebo vůbec nenásazují na květ, hrozny jsou za-

krnlé a bobulky odpadávají. Proto se má stará kůra z keře, která dává úkryt roztočům, oloupat a při postřiku úplně omýt, aby roztoči byli zničeni. Tento postřik provedeme ihned, jakmile jsme skončili řez révy vinné, a to 3 až 4 % roztokem solbaru, polybarytu nebo sirovapenného jichy. Zpozdíme-li se s postřikem a jsou-li už očka rozvita, děláme roztoky slabší koncentrace.

Vyvazování tažňů

Ponechané tažně musí být ve vinici vyvazány vodorovně. Nejlépe zhotovíme-li si ze silného drátu očka, tažně do nich prostrčíme a drát s očkem zapícháme do země. Jinak musí být tažně vyvazány ke kolíku motouzem. Na tažni necháme později jen ty letorosty, které mají násadu ke květům. Ostatní bez násady vylámeme.

Doplňování kůlů

Chybějící kůly doplňujeme novými, které předtím impregnujeme v roztoku modré skalice.

Ochrana vinic proti jarním mrazům

V posledních letech, zvláště v roce 1952 až 1953, byly vinice postiženy silnými jarními mrazy, takže úroda byla malá. Ochranná opatření proti mrazům se sice dělala, ale jen formálně, ojediněle a nesoustavně. Proto také účinek těchto opatření byl slabý nebo vůbec žádný. V obci Přítlukách na Břeclavsku provedli ochranná opatření (zapalování ohňů) společně všichni vinaři v obci se skutečně pozoruhodným výsledkem. Tento problém však není ani zde zcela vyřešen a zdá se, že nebude-li v několika dalších letech mrazových pohrom, nebude mu věnována opět pozornost. Jako ochrany před jarními mrazy se používá kouře vznikajícího spalováním réví, slámy, plev politých starým olejem a pod. Toto opatření může být účinné, je-li prováděno všemi vinaři a organizované a není-li mraz větší než 1 až 2 °C pod nulou. Ostatní způsoby jsou buď drahé, těžko proveditelné, nebo málo účinné. Je to na př.:

1. Zadýmávání vojenskými dýmnicemi (tento pokus byl proveden ve Velkých Pavlovicích). Dým však brzy odváne vítr nebo se rozptýlí.

2. Slaměné klobouky, rohože. Bylo by jich však třeba velké množství a těžko by se daly použít na drátěnku. Vytápění vinic je zatím ve větším měřítku neproveditelné.

Je třeba v kritické době sledovat kolísání teploty, oblačnost a jiné ukazatele příchodu mrazů. Je zapotřebí zřídit signalizační službu a dbát, aby fungovala.

Vysazovat nové vinice může každý, a to jak ČSSS, JZD, vinařské školy, vinařské závody, tak i soukromé hospodářící zemědělci. Celá vinařská oblast je v ČSR rozdělena na rayony, pro které jsou vyhledány a určeny nejvhodnější odrůdy révy vinné, stolní i moštové. Velkým nedostatkem byla v roce 1954 malá výroba sazenic vinné révy. Výrobou sazenic ve velkém se zabývají vinařské závody. JVZ Mikulov splnily tento úkol nad 100 %. To však ani zdaleka nestačí. Produkce vinařských závodů nestačila krýt ani spotřebu ČSSS a JZD. Na drobné pěstitele pak už nic nezbylo, třebaže jsou doposud hlavními dodavateli hroznů. Bylo by třeba, aby se stratifikací vinné révy zabývaly ve větším měřítku také ČSSS nebo některá vyspělejší JZD, aby mohly být ve větší míře uspokojeny požadavky a plněn plán výsadby. Roubováním a stratifikací se tento článek nezabývá. Bude o nich pojednáno v příštím článku, a to ve spojitosti s použitím růstových stimulatorů.

¹⁾ R. R. = Ryzlink rýnský; S. Sauvignon; B. B. = Burgundské bílé; B. M. = Burgundské modré.